Van ve Çevresinde Görülen Üst Gastrointestinal Sistem Kanserlerinin Demografik ve Histopatolojik Özellikleri*

İlyas Tuncer**, İsmail Uygan**, Mustafa Kösem***, Süleyman Özen***, Serdar Uğraş***, Kürşad Türkdoğan**

Özet:

Amaç: Üst gastrointestinal sistem (GİS) kanserleri ülkemizde ve tüm dünyada önemli morbidite ve mortalite nedenlerindendir. Ülkemizin doğusunda yeralan Van gölü havzasında üst GİS kanserlerinin prevalansını, lokalizasyonunu ve histopatolojik özelliklerini tespit etmek için bu çalışmayı planladık.

Metod:Çalışmaya aralık 1994-Ocak 2000 tarihleri arasında endoskopi ünitemize müracaat eden 4763 hasta içinden endoskopik görünüm ve histopatolojik inceleme ile üst GİS kanseri tanısı almış 508 (%10.6) hasta dahil edildi.

Bulgular: Vakaların 207 (%4.3)'si özofagus kanseri, 301(%6.3)'i mide kanseri idi. Her iki kanser grubunun en sık görüldüğü yaş 50-70 yaşlar arası idi. Mide kanseri, özofagus kanserine oranla 1,5 kat fazla olup, özofagus epidermoid kanseri kadınlarda, mide ve özofagus adenokanseri erkeklerde daha sık görülmekte idi.

Sonuç: Sonuç olarak üst gastrointestinal sistem kanserlerinin, ülkemizin batı bölgeleri ile karşılaştırıldığında Van gölü ve çevresinde daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Yöremizde üst GİS kanserlerinin yüksek sıklıkta görülmesi nedeniyle epidemiyolojik faktörler ve insidensi belirlemek amacıyla daha geniş ve kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: Mide kanseri, özofagus kanseri, prevalans

Üst gastrointestinal sistem (GİS) kanserleri dünyada ve ülkemizde en önemli mortalite ve morbidite nedenlerindendir. Tüm kanser ölümlerinin %20'si gastrointestinal kanserlerle oluşmaktadır (1). Son 30 yıldır tüm dünyada, özellikle distal mide kanserlerinin insidansında bir azalma gözlenirken, proksimal mide ve özefagus adenokarsinomlarında artış sözkonusudur (2). Ülkemizde gastrointestinal kanserler, özellikle sosyoekonomik ve kültürel düzeyi düşük, Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde değişik risk faktörleri ile ilişkili, prevalansı yüksek, önemli morbidite ve mortalite nedenlerindendir.

Ülkemizin doğusunda yer alan Van gölü havzasında sık görülen üst GİS kanserlerinin prevalansını, lokalizasyonunu ve histopatolojik özelliklerini tespit etmek için bu çalışma planlandı.

Gereç ve Yöntem

Aralık 1994-Ocak 2000 tarihleri arasında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Gastroenteroloji BD'da üst GİS endoskopisi uygulanan 4763 olgu retrospektiv olarak değerlendirildi. Endoskopik, radyolojik ve histopatolojik inceleme ile üst GİS kanseri tanısı almış 508 olgu çalışmaya alındı.

Bulgular

Beş yıllık endoskopik izlem sonrasında 508 (%10.6) olguda üst GİS malignitesi (özofagus kanseri 207, mide kanseri 301) tespit edildi. Rutin endoskopi uygulanan tüm olguların % 4.3'ünde özofagus kanseri, % 6.3'ünde mide kanseri saptandı.

Özefagus kanserli hastaların 126 (%61)'sı kadın, 81 (%39)'i erkek idi. Kadınlarda erkeklere oranla 1.5 kat daha sık görüldü. Olgular 17-89 yaşları arasında olup, ortalama yaş 54.7± 12.3 idi. En sık görüldüğü yaş grubu 61-70 arası olup, olguların % 32'si 50 yaşın altında idi. Özofagus kanserli hastaların histopatolojik incelemesinde; 207 hastanın 167 (%80)'si epidermoid kanser, 34 (%16)'ü adenokanser ve altısı sınıflandırılamayan malign tümör tanısı aldı. Özofagus kanserlilerin % 88'i 1/3 alt uç, % 6'sı orta bölüm ve % 6'sı üst bölüm yerleşimli idi. Adenokanserlerin tümü distal özofagus yerleşimli idi.

*3-8 Ekim 2000 tarihlerinde yapılan XVII.Ulusal Gastroenteroloji Kongresinde poster olarak sunulmuştur.

Y.Y.Ü. Tıp Fakültesi Gastroenteroloji BD**, Patoloji ABD*** VAN

Yazışma Adresi:

Dr. İlyas TUNCER

YYÜ Tıp Fakültesi

Gastroenteroloji Bilim Dalı 65300/VAN

e-mail: iltuncer@ yahoo.com

Tablo I: Olguların yaş, cins, yerleşim ve histopatolojik özellikleri

	Yerleşim	Ort yaş (X±SD)	K/E		Epidermoid kanser n(%)	Adeno kanser n(%)	Diğer n(%)
Mide (n=301)	Kardia	63 (%21)	59.9 ± 9.96	24/39	4 (%6)	59 (%93)	
	korpus	126 (%42)	55.8 ± 12.01	54/68	2(%1.5)	122 (%97)	2 (%1.5)
	antrum	97 (%32)	54.2 ± 12.85	32/65	-	94 (%96)	3 (% 3.3)
	fundus	3 (%0.7)	30 ± 7.07	0/3	1(%33)	2 (%67)	-
	diffüz	12 (%4)	55 ± 14.06	3/9	-	11 (%91)	1 (%9)
Özofagus (n=207)	1/3 üst	12 (%6)	57.4 ± 12.05	7/5	12(%100)	-	-
	1/3 orta	13(%6.4)	55.2 ± 10.6	8/5	11(%84)	-	2 (%15)
	1/3 alt	182(%87)	53.5 ± 11.15	111/71	144(%80)	34(%18)	4 (%2.1)

Mide kanserli 301 hastanın; 282 (% 93.6) adenokanser, yedisi (% 2.3) epidermoid kanser, yedisi (%2.3) lenfoma, ikisi (%0.6) karsinoid tümör, üçü (%0.9) sınıflandırılamayan malign tümör tanısı aldı. Mide kanserlerinin % 36'sı antrum, % 21'i özefagukardiyal bileşke, % 42'si korpus, % 0.7'si fundus ve % 4'ü diffüz yerleşimli idi. Mide kanserli hastaların 187 (% 62)'si erkek, 114(%38)'ü kadın olup, erkeklerde kadınlara göre 1.6 kat daha sık görüldü. Olguların yaşları 17-80 arasında olup, ortalama yaş 54.8± 12.09 idi. En sık 51-60 (%39) yaşları arasında görüldü. Olguların % 75'i 50 yaşın üzerinde idi. Mide kanseri özofagus kanserine oranla 1.5 kat fazla görülmekte idi.

Tartışma

Özofagus kanseri, tüm kanserler arasında 6. sırada olup, gastrointestinal kanserlerin % 5-7'sini oluşturmaktadır (3-5). Sıklığı 50 yaşın üzerinde artmakta (5,6), erkeklerde kadınlara oranla 2-4 kat daha fazla görülmektedir (7).

Özofagus kanseri ülkemizde en sık Doğu Anadolu Bölgesi'nde görülmektedir. Erzurum yöresinde insidensi 8.97/100.000 bulunmuştur (8). Aynı bölgede yapılan endoskopik incelemelerde, özofagus kanseri sıklığı ise % 5.7 bulunmuştur (9). Bu oranlar Malatya'da %0.19 (10), Eskişehirde %3 (11), düzeyinde bildirilmiştir. Çalışmamızda özofagus kanseri, endoskopi uygulanan olguların % 4.3'ünde görüldü. Hastalarımızın yaş ortalaması 54.7±12.3 olup, en sık görüldüğü yaş 61-70 yaşları arası idi. Görülme sıklığı erkeklere oranla, kadınlarda 1.5 kat daha yüksek idi. Özofagus kanserli olgularımızın % 80'i epidermoid kanser, %16'sı adenokanser olup, epidermoid kanserlerin %64'ü kadın, adenokanserlerin % 58'i erkek hastalardan oluşuyordu. Lokalizyon olarak vakaların % 88'i distal özofagus yerleşimli idi. Çalışmamızda epidermoid kanserinin kadınlarda, adenokanserinin ise erkeklerde daha yaygın olduğu görüldü. Sonuç olarak özofagus kanserlerinin sıklığı ülkemizin batısından doğusuna gidildikçe artış göstermektedir.

Mide kanserleri 40 yaşından önce nadir görülmektedir. Sıklığı yaşla artarak yedinci dekatda pik yapmaktadır. Erkeklerde kadınlara oranla iki kat daha sık görülmektedir. İnsidensi dünya genelinde değişkenlik göstermektedir. Costa Rica, Japonya ve Şili gibi ülkelerde yüksek sıklıkta görülürken, Amerika Birleşik Devletleri ve Uganda gibi ülkelerde düşük oranlarda görülmektedir (12). Son yıllarda midenin distal kısmından (korpus ve antrum) kaynaklanan kanserlerin insidensi azalırken, proksimal mide ve özofagogastrik bileşkeden orijinini alan kanserlerin sıklığının arttığı bildirilmektedir. Mortalite hızındaki düşüş, mide kanserinde majör etiyolojik etkenlerin genetikten ziyade çevresel olduğunu düşündürmektedir. Antrum mide kanserinin en sık yerleşim yeridir. Antral kanserler erkeklerde ve 65'ten daha yukarı yaşlarda görülen mide kanserlerinin büyük bölümünü oluşturmaktadır. Oysa kardiya kanserleri daha düşük yaşlarda görülmektedir (13).

Ülkemizde mide kanserlerinin epidemiyolojik özellikleri ve insidensi hakkında sağlıklı ve güvenilir veriler mevcut değildir. Ancak 1995 yılında yapılmış bir çalışmada Türkiye'de erkek ve kadınlarda kanser vakalarının görüldüğü organa göre dağılımı incelendiğinde erkek ve kadınlarda mide kanserlerinin ikinci sırada

olduğu görülmektedir (14). Çalışmamızda üst GİS endoskopisi uygulanan olguların % 6.3'ünde mide kanseri tespit edildi. Lokalizasyon olarak % 36'sı antrum, % 42'si korpus, % 07'si fundus, % 21'i özofagokardiyal bileşke ve % 4'ü diffüz yerleşimli idi. Erkeklerde kadınlara oranla 1.6 kat daha sık olup, ortalama yaş 54.8± 12.09 idi. Olguların % 75'i 50 yaşın üzerinde idi. İlginç olarak serimizde mide kanserli hastaların ikisi 20 yaşın altında idi. Bulgularımız bölgemizdeki diğer endoskopi ünitelerinde elde edilen sonuçlarla uyumlu idi. Mide kanseri sıklığı Erzurum yöresinde yapılan endoskopik incelemelerde % 6-10.8 (9), Elazığ'da % 2.2, Malatya'da %1.98 (10,15) düzeylerinde tespit edilmiştir. Çalışmamızda literatürdeki verilerin aksine, mide kanserlerinin %42'si korpus yerleşimli idi. Benzer şekilde korpus-kardiya tutulumu % 63 düzeyinde tesbit edildi. Bulgularımız Sarıçam ve arkadaşlarının (11) verileri ile uyumlu idi. Mide kanserli olgularımızın anatomik dağılımı, antrumun mide kanserinde en sık tutulum yeri oluşuyla ilgili bilgilerimizle çelişkili, proksimal mide kanserlerinde artış bildiren yayınlarla uyumlu idi.

Çalışmamızda; her iki kanser grubunun en sık görüldüğü yaş 50-70 yaşlar arası idi. Mide kanseri, özofagus kanserine oranla 1.5 kat fazla olup, özofagus epidermoid kanseri kadınlarda, mide ve özofagus adenokanseri erkeklerde daha sık görülmekte idi.

Sonuç olarak, üst gastrointestinal sistem kanserlerinin, ülkemizin batı bölgeleri ile karşılaştırıldığında Van gölü ve çevresinde daha yüksek sıklıkta olduğu gözlenmiştir. Van gölü ve çevresinde üst GİS kanserlerinin yüksek sıklıkta görülmesi nedeniyle, epidemiyolojik faktörler ve insidensi belirlemek amacıyla daha geniş ve kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır. Endoskopik kitle taramaları ile erken evre kanserlerin tespit edilmesi, yörede sık görülen kanser ölümlerini önemli oranda azaltacaktır.

The Demography and Histopathologic Characteristics Of Upper Gastrointestinal Cancers Appeared in Van and Its Vicinity

Abstract:

Aim: Upper gastrointestinal cancers are important causes of morbidity and mortality all over the world and in Turkey. In this study we evaluated the prevalence, anatomic, histopathologic characteristics of upper gastrointestinal Ca in Eastern Turkey and in Van.

Method: We investigated retrospectively 4763 persons from December 1994 to January 2000 in our endoscopy unit. Five hundred eight (10.6%) patients with gastrointestinal Ca were diagnosed with endoscopic, radiological and histopathological methods .

Results:Of the 4763 patients, 207(4.3%) were esophageal cancer, 301(6.3%) were gastric Ca. The highest prevalences of both cancer groups were between the ages of 50 and 70 . Gastric Ca was 1.5 fold frequent than esophageal Ca. Esophageal epidermoid Ca was more frequent in women, whereas gastric and esophageal adenocancers were more frequent in men. In lake Van and its vicinity, endoscopic examinations revealed a significantly high prevalence of upper gastrointestinal cancer, when compared with the reports of western cities of Turkey.

Conclusion: We have concluded that there is an urgent need to conduct studies in a large scale in order to determine the epidemiological factors and incidence of upper GİS for they have a widespread occurence in our region.

Key words: Gastric cancer, esophageal cancer, prevalence

Kaynaklar

1. Blot WJ. The epidemiology of cancer. In: Wyngaarden, Smith, Bennett, eds. Cecil Textbook of Medicine. Philadelphia: WB Saunders Company 1992; 1:1027-32
2. National Cancer Institute, Annual Cancer Statistics review: 1973-1991 Department of Health and Human Services; Bethesda 1994
3. İkeda G, İsaji S, Bas BC, et al: Prognostic significance of biologic factors in squamous cell carcinoma of the esophagus. Cancer Oct 1999; 86:1396-405
4. Yokokawa Y, Ohta S, Hot J, et al: Ecological study on the risks of esophageal cancer in Ci-Xian, China: The importance of nutritional status and the use of well water. Int J Cancer 1999; 83: 620-4
5. Ökten İ: Özofagus kanserleri. Güncel Gastroenteroloji 1999; 3: 94-105
6. Blot WJ. Esophageal cancer trends and risk factors. Semin Oncol Aug 1994; 21: 403-10
7. Moses FM: Squamous cell carcinoma of the esophagus, natural history, incidence, etiology and complications. Gastroenterol Clin North Am 1991; 20: 703
8. Memik F, Gülten M, Nak SG: Etiological role of diet, smoking and drinking habits of patients with esophageal carcinoma in Turkey. J Environment Pathol, Toxicol and Oncol1992;11:197-200
9. Uzun İ H, Yılmaz A, Selek M, Yüksel İ: Erzurum ve çevresine ait üst gastrointestinal endoskopi sonuçları. Atatürk Üniv Tıp Bülteni 1988; 20: 389-95
10. Demir A, Yıldız C, Çeliker H, Çelebi H, Karaoğlu A: Fırat Üniversitesi Araştırma Hastanesi'nde yapılan 6775 üst GİS endoskopisinin retrospektif değerlendirilmesi.

XII. Ulusal Gastroenterol Kong 1995; 391(Abstract)

11. Sarıçam T, Vardereli E, Harmancı A, et al: 1400 olguda üst gastrointestinal sistem endoskopisiyle saptanan maligniteler. T Gastroenterol 1994; 2: 275-9
12. 12. Davis GR. Neoplasms of stomach. In: Sleisenger M, Fordtran JS, eds. Gastrointestinal disease, 5th ed. Philadelphia: WB Saunders 1993: 763-89
13. Day DW. The stomach. In: Morson BC, ed. Systemic pathology. Section alimentary tract, 3rd ed. New York: Livingston 1987: 149-228
14. T.C. Sağlık Bakanlığı Teşkilatı, Sağlık İstatistikleri, Sağlık Projeleri, Sağlık Dünyası. Kadınlarda ve erkeklerde görülen kanser vakalarının görüldüğü organa göre dağılımı. Sağlık Bakanlığı Bilgi İşlem Daire Başkanlığı 1997
15. Serbest S, Aladağ M, Karıncaoğlu M, Taşkın V, ve ark: Kliniğimizdeki özofagogastroduodenoskopi sonuçları. XII. Ulusal Gastroenterol. Kong 1995; 393 (Abstract).